

Matteo Strukul

MEDICIOVCI
MOCNÁ KRÁLOVNA

MEDICIOVCI

Mocná královna

MATTEO STRUKUL

MEDICIOVCI

Mocná kráľovná

Z taliančiny preložila
Mária Štefánková

slovar

Copyright © 2017 by Newton Compton Editori s. r. l.
Casella postale 6214, Roma
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2018
Translation © Mária Štefánková 2018

ISBN 978-80-556-2728-1

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Silvii

JÚN 1525

Prológ

Katedrála Santa Maria del Fiore čnela nad mestom, akoby vzdorovala samému nebu. Katarína pred tou krásou zaspätkovala. Jej teta sa obávala, že ju impozantná stavba vydesila, no vôbec to tak nebolo. Uprela veľké oči na červenú kupolu, akoby chcela odmerať jej výšku.

„Teta, aká je vysoká?“ spýtala sa unesená pohľadom na Brunelleschiho dielo.

Clarice sa pozrela na dievčatko. „Od základov po luster pod kupolou je to viac ako dvesto lakťov,“ povedala.

Katarína vytreštila oči. „Tak veľa?“

Teta prikývla.

Na oblohe žiarilo slnko. Katedrála akoby vstrebávala jeho lúče a znásobovala vlastnú vznešenosť, haliac sa do oblaku zlatého prachu.

Lenže Katarína ešte neskončila. Milovala otázky. Otázky, ktoré sa jej bez námahy vynárali v hlave. No odpovedať na ne, to už bolo čosi celkom iné. Bola ešte len malé dievčatko a odpovede nepoznala, alebo si to aspoň mysleli dospelí. A ona to využívala a pýtala sa, na čo si len zmyslela.

„A kto ju postavil?“ spýtala sa.

„Jeden veľký umelec.“

„Ako sa volal?“

„Filippo Brunelleschi. A bol to ten najšikovnejší a najčudnejší architekt, akého si dejiny pamätajú. A vlastne ani nebol architekt, ale zlatník. To on vyriešil problém s kupolou.“

„Aký problém?“ pousmiala sa Katarína. Ďalšia otázka, milovala túto hru.

„Taký, že viac ako sto rokov stála katedrála bez kupoly, bola zhora otvorená...“

„A čo sa potom stalo?“ vypytovala sa ďalej malá, lebo tento príbeh ju začal zaujímať viac než čokoľvek iné.

„Združenie Opera del Duomo, ktoré vyberalo projekty na dostavbu strechy a kupoly, zvažovalo dva skvelé modely: jeden navrhol Lorenzo Ghiberti, druhý Filippo Brunelleschi. Prvého podporovala rodina Strozzióvcov, druhého zasa Mediciovci, kam patrím aj ja.“

„Aj ja, však?“ spýtala sa Katarína. Vedela to, ale chcela sa ešte uistiť.

Teta prikývla. „Presne tak.“

„A povieš mi, ako sa to skončilo?“ naliehala Katarína.

„Vyhrali to obaja. Združenie Opera del Duomo ich poverilo vedením prác na výstavbe kupoly. No Filippo mal odvažnejšie a účinnejšie nápady.“

„A čo sa stalo potom?“ nedala pokoj Katarína.

„Niekoľko rokov pracovali obaja bok po boku, no bol to práve Filippo, kto vymyslel takmer všetky technické riešenia, ako postaviť kupolu s rozpätím viac ako sto stôp na výšku, lenže potom si ten bláznivý zlatník zmyslel, že je chorý a zostane doma.“

„A bola to pravda?“

„Čo?“

„Že bol chorý.“

Clarice sa rozosmiala. „Ty si naozaj bystrá hlavička!“

„Myslíš?“ spýtala sa Katarína a trochu nevinne, trochu zlomyseľne nadvihla obočie, čo tetu ešte viac rozosmialo.

„Áno.“

„Takže to bola pravda?“ trvala na svojom malá.

„Pochopiteľne, že nie. Ako si už pochopila, Filippo len chcel, aby vyšla najavo Lorenzova neschopnosť. Nechodil na stavbu, až kým za ním domov neprišli niekoľkí predstavitelia združenia Opera del Duomo, lebo stavebné práce nepokračovali podľa plánu. Keď ho už predstavitelia najmocnejších florentských rodín prosili, aby sa vrátil, dal si podmienku, že to dokončí sám.“

„A vyhovel mu?“

„No čo myslíš?“

Katarína o tom nepochybovala. „Pravdaže. Lebo veď jeho si vybrali Mediciovci.“

Clarice zostala s otvorenými ústami. „Toto si pochopila dokonale,“ povedala.

„To je len tvoja zásluha, teta.“

„To myslíš vážne?“

„No pravdaže.“

„Dobre teda. A teraz, keď si sa dozvedela, ako pokračovali práce na kupole, čo by si povedala na to, že sa vrátíme domov? Veď sa musíš učiť latinčinu, alebo sa mýlim?“

„Uuuuf!“

„Ale no tak. Ako sa chceš stať dokonalou predstaviteľkou rodu Medici bez učenia?“

„No dobre, dobre,“ povedala malá, zodvihla ručičky a zadržala sa ako strýko, keď debatoval s Clarice a vedel, že sa jej nijako neubráni. „Ale ešte sa dívajme na kupolu, dobre?“

„Nech je po tvojom,“ súhlasila Clarice a pohladkala ju po hlavičke.

Potom aj ona zdvihla pohľad a očarene pozorovala obrovskú kupolu Santa Maria del Fiore.

Bola naozaj prekrásna.

AUGUST 1536

1

Korunný princ

Reval tak, až mal celé hrdlo v plameňoch. Ruky si pritískal na hrud', lebo vnútro mu kmásala strašná bolesť: dušu mu pálił tekutý oheň. Kalich s krištáľovou vodou mu vypadol a roztrieštil sa.

František mal sklené oči. Hlavu na pleci. Biele ruky mu bezvládne viseli cez bočné operadlá kresla, prsty bezkrvné a studené. Tvár vyzerala ako ľadová maska: stále pekná, no už zachvátená stuhnutosťou, ktorá mala len jediné meno.

Nemohol odpovedať na výkriky, ktoré ho volali.

Bol mŕtvy.

Niektó búchal na dvere jeho izby. Bol to malý oddiel vojakov: pokúšali sa ich vyvaliť. Údery tupo duneli. Po ktoviekoľkom náraze konečne povolili.

Monsieur Raymond de Polignac, veliteľ druhej kompánie kopijníkov Francúzska, vběhol do následníkově izby a za ním zopár jeho mužov a dve slúžky. Keď videl Františka v kresle už bez života, sňal si z hlavy klobúk so širokou strieškou a veľkým snehobielym perom.

„Vaša výsosť,“ pošepkal zlomeným hlasom.

Jedna zo slúžok vykričla. Raymond dal znamenie kopijníkovi, a ten obe ženy vyviedol z miestnosti.

Ramond sa díval na jednoduché kreslo potiahnuté modrým zamatom a uvedomil si, že jeho kráľ stráca svojho najmilšieho syna. Pokrútil hlavou. Podišiel k Františkovi a jemne mu zatlačil oči. Potom si klobúk s perom pritisol na hrud'.

Vzdychol.

Pomedzi zatiahnuté brokátové závesy sa predierali slnečné lúče. Vzduch sa pomaly naplňal dychom smrti.

Vojna už prišla až tam. Karol V. Habsburský napadol so svojimi oddielmi Prověnsalsko a rozťahol sa až po Tournon-sur-Rhône. No teraz, keď vlhké, upotené leto plné komárov začalo vojakov oslabovať, uvažoval o tom, že sa vráti

do Savojska. A nielen to. Francúzsky kráľ František I. spravil zo svojej krajiny vyprahnutú zem. Polia boli spálené a studne otrávené. Vidiek sa vyludnil, nerástlo tam nič. Krajinu takto zničil jej vlastný panovník, a to len preto, aby vojsko rakúskeho a španielskeho vladára privítal skazou.

„Dajte mi chvíľku. Napíšem kráľovi. Odniesiete môj list priamo do rúk jeho veličenstva, ktoré sa momentálne nachádza v Lyone,“ rozkázal vojakom zo svojej suity. „Vysvetlím mu, čo sa stalo. A zavolajte lekárov aj chirurgov. Vypočujem ich, keď zistia príčinu smrti. Nikto sa nesmie dozvedieť, čo sa stalo, až do môjho ďalšieho rozkazu. Francúzsko čakajú chmúrne dni.“

Monsieur de Polignac nestrácal čas. Sadol si za následníkov písací stôl a rýchlo napísal niekoľko riadkov krásnym rukopisom. Potom papier poskladal a vložil do obálky. Pod plameňom sviečky roztopil vosk a list zapečatil vlastnou pečatou.

Kým muži vychádzali z miestnosti a jeden z nich sa pobral do zbrojnice vypraviť posla do Lyonu, monsieur de Polignac zastal a hľadel to tváre smrti.

Položil ruku na dauphinovu tvár. Potom zavrel oči a prišlo mu ľúto úbohého chlapca, no vedel, že nesmie ničím pohnúť až do príchodu lekárov. Izba musela zostať nedotknutá, presne taká, ako ju našli.

Netušil príčinu tejto tragédie, no rozhodne nemal v úmysle brániť v jej objasnení.

Nehybné stál uprostred miestnosti a myseľ sa mu topila v mori otázok bez odpovede: Bola to prirodzená smrť? Ale ak nie, kto by mal záujem na vražde dauphina? A s akým cieľom? Úprimne povedané, nevedel, čo si z toho vybrať.

Vzdychol a napravil si zamatový kabátec. Záblesky vychádzajúceho slnka sa odrážali od šable, ktorú mal pripnutú k opasku. Prešiel pár krokov, podpätky čižiem netrpezlivo klopkali po dlážke. Nasunul si ľavú rukavicu pomáhajúc si dlaňou pravej ruky. Napokon sa na prahu izby zjavil monsieur Guillaume Maubert, následníkov osobný chirurg.

Polignac sa naňho pozrel s obdivom a úctou. V jeho pekných jasných očiach sa zračila lútosť nad tým, čo sa prihodilo.

Ukazovákou pravej ruky si uhladil tenké fúzičky. Zvedavo pozoroval toho drobného mužička so šibalským výrazom. Videl, ako sa okamžite zmenil, keď zistil, čo sa stalo. Prostá

tvár, strapaté vlasy a drobné, živé očka by ľahko oklamali aj bystrejšieho pozorovateľa, ktorý by si myslel, že tento človek nestačí na svoju úlohu, no Polignac vedel čítať aj medzi riadkami a vedel, že za jednoduchým zjavom sa skrýva brilantná myseľ.

„Monsieur Maubert,“ povedal, „nebudem strácať čas prázdnyimi rečami. Ďakujem vám, že ste prišli tak rýchlo. Okolnosti, za ktorých sa tu stretávame, sú veľmi smutné. Žiadam vás, aby ste čo najdôkladnejšie s istotou určili príčinu dauphinskej smrti.“

„Kráľ už bol upovedomený?“ spýtal sa chirurg tenkým hlasom.

„Už som dal poslať depešu do Lyonu.“

„Výborne. Tak môžeme začať.“

„Nemusím vám zdôrazňovať, že o celej veci treba zachovať absolútnu diskretnosť, aspoň dovtedy, kým sa bez najmenej pochybnosti nedozvieme presnú príčinu Františkovej smrti.“

„Pochopiteľne.“

Katarína cítila na tvári svieži vánok. Bol vlhký horúci august a ona si nevedela odoprieť radosť z jazdenia zavčas rána. David, jej milovaný ryšavý kôň, uháňal ako blesk medzi lesklými zelenými poľami.

Pomenovala ho podľa Donatellovej sochy. Takto chcela zdôrazniť, že je z rodu Medici a Florentánka: na svoj pôvod bola hrdá napriek tomu, že mnohí na kráľovskom dvore ju práve preto pokladali len za taliansku obchodníčku.

S opovrhnutím sa dívali aj na to, že bola manželka Henricha de Valois a vojvodkyňa d'Orléans a francúzska princezná.

No Kataríne na tom vôbec nezáležalo: vedela, že na dvore ju nenávidia, a zároveň sa jej boja. Dokonca aj na to, že na koni jazdila ako amazonka, sa dvorné dámy dívali krivým okom, počnúc kráľovou milenkou madame d'Étampes.

Pekná vojvodkyňa ňou neskrývane pohrdala preto, lebo panovník ju od prvého dňa prijal s nadšením a istým obdivom. A to práve vďaka jej podnikavosti.

Usmiala sa. Ten jasný úsvit bol taký pôvabný! Svieži vánok zintenzívňoval a znásoboval tisíc vôní, ktoré naplňali vzduch sladkou arómou. Nad všetkými dominoval eukalyptus a divá levanduľa. Katarína sa zhlboka nadýchlá, vďačná

za chvíle samoty, počas ktorých si mohla vychutnať úchvatnú krásu prírody.

Videla pred sebou vinice, tiahnuce sa po jemných línkách vrškov, i vody Rhône, lesklé ako stužka tekutého striebra v priezračnom svetle, živá a prúdiaca pod svetlomodrou oblohou.

Aká krásna krajina s gazdovstvami, s červenými škridlovými strechami a mohutnými olivovníkmi, ktoré umocňovali stredomorský ráz južného Francúzska.

Slnko už čoskoro vyjde a ona sa potom bude musieť uchýliť do veľkých salónov zámku alebo hľadať úľavu v chladnom tieni.

Zatúžila po pohári ľadovej vody.

2

Gróf di Montecuccoli

Monsieur Guillaume Maubert urobil potrebné vyšetrenia Ma vyslovil hypotézu, že príčina dauphinovej smrti mohla byť aj prirodzená. Napriek tomu však nemohol vopred vyľúčiť iné možnosti, najpravdepodobnejšia z nich bola otrava.

Keď kapitán Raymond de Polignac počul tieto slová, zdržal sa akýchkoľvek komentárov. Nestrácal čas a osobne začal rýchlo a diskrétno pátrať. Možno sa to vyrieši raz-dva, no nechcel riskovať.

Zatiaľ nič nepreniklo von, lebo aj sám následníkov osobný lekár potreboval čas na overenie svojich podozrení.

O tomto čase už kráľ iste dostal depešu a chystal sa do Tournon-sur-Rhône.

Medzitým kapitán zistil, že popoludnie predtým František vypil nezvyčajné množstvo ľadovej vody. Horúčava bola neznesiteľná a dúfal, že ho to aspoň trochu osvieži.

Takto mu to aspoň referoval istý Gasquet, jedno z jeho pážat. A k tomu dodal, že túto zlú radu mu dal jeden z jeho zbrojnošov: Sebastiano di Montecuccoli, gróf z Modeny.

Gasquet sa priznal, že kým čakali na bojovom poli pri Tournon-sur-Rhône na kráľovského otca, ktorý tam mal prísť so svojim vojskom, a potom spolu tiahnuť proti cisárskej armáde Karola V., dauphin trávil čas loptovou hrou *jeu de paume*.

A hral práve so spomínaným Sebastianom di Montecuccoli. Potom taký spotený pod horúcim slnkom, keď všetci hľadali osvieženie v tieni pod stanmi, popíjal ľadovú vodu s grófom. Spomínal si, že to bol práve zbrojnoš, ktorý chcel, aby naplnili dve veľké amfory studenou vodou. A nielen to: Montecuccoli odprevadil Gasqueta k studni.

Tak sa teraz kapitán Raymond de Polignac rozprával s týmto šľachticom, aby si vyjasnil niektoré okolnosti.

Predtým ho nepoznal, no keď ho prvý raz zbadal, okamžite z neho mal ten najhorší dojem: videl sa mu nedôvery-